

HRVATSKI glasnik

XXXII. godina, 40. broj

6. listopada 2022.

cijena 200 Ft

Petroviski ognjogasci s prijatelji iz Hrvatske i Austrije svečevali 125. jubilej

FOTO: PETAR TEMMEL

11. stranica

Hépszámítás 2022 **Összefoglaló**
jelenlétünk!

12.1. Kéj nemzetiségűek? (Összeírja az Ön válaszait. A válaszok megadása után megkérjük az Ön adatainak feldolgozására.)

- magyarok	- szerbek
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok
- magyarok	- magyarok

12.2. Önök közül mely nemzetiségűek? (Összeírja az Ön válaszait. A válaszok megadása után megkérjük az Ön adatainak feldolgozására.)

12.3. Kéj Önnek anyanyelvi anyanyelvi? (Összeírja az Ön válaszait. A válaszok megadása után megkérjük az Ön adatainak feldolgozására.)

Ja sam Hrvat(ica), materinski jezik mi je hrvatski 4. i 5. stranica

Hodočašće bačkih Hrvata 6. stranica

Folklorni ansambl „Baranja” 9. stranica

Počeo je popis stanovništva

Prvoga listopada počeo je popis stanovništva, a popis domaćinstava i pojedinaca građanska je obveza. Iako izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti, materinskom jeziku i vjeri nije obvezno, za nas je odgovor na četiri pitanja (postavljena u 12., 13. i 14. točki upitnika) od sudbonosnog značaja. Nemamo priliku za izjašnjavanje svake godine, stoga moramo biti svjesni da će podatci umnogome odrediti i našu sadašnjost, a još više budućnost. Posebno zbog toga što je brojka od najmanje 25 osoba u pojedinom naselju uvjet za osnivanje narodnosnih samouprava, pa tako i za utemeljenje hrvatskih. Brojke će nas potvrditi i kolektivno, jer nije svejedno koliko nas ima. Najvažnije je upravo da se vidi koliko nas ima. To će utjecati i na mogućnosti ostvarivanja određenih zakonom zajamčenih, prije svega jezičnih prava, ali i na dodjelu novčane potpore narodnosnoj zajednici kao i raznim projektima zajednice na polju odgoja, obrazovanja, kulture i vjere. Kako izjašnjavanje ne bismo prepustili drugima, često nepoznatim popisivačima koji nisu uvijek naklonjeni, nastojmo izjašnjavanje obaviti sami popunjavanjem obrasca na mrežnoj stranici nepszamlalas2022.hu od 1. do 16. listopada. Ako za to trebamo pomoć, obratimo se hrvatskim samoupravama, zastupnicima, udrugama, poznanicima za koje znamo da su vještiji s računalima. Ako zbog nekih razloga ipak ne uspijemo to obaviti sami, spremni dočekajmo popisivače između 17. listopada i 20. studenog. Pripazimo na to da nam se postave spomenuta pitanja jer se moraju postaviti u svakom slučaju, samo je odgovor prepušten našem slobodnom izboru. A za nas je sveta dužnost da izrazimo svoj osjećaj o nacionalnoj pripadnosti, da se izjasnimo kao Hrvati. Time su nas zadužili i naši predci, ali nas je zadužila i zajednica kojoj danas pripadamo. O tome ovisi hoćemo li i kako očuvati svoj nacionalni identitet, kulturu, materinski jezik i vjeru, koliku ćemo političku težinu imati. Čini se da ne bi trebalo biti nikakvih prepreka ni problema jer je sve samo pitanje organiziranosti i samoorganiziranosti, naravno i nacionalne svijesti, osviještenosti. Zsigurno će biti puno složenija zadaća u gradovima gdje su pripadnici naše zajednice raštrkaniji i gdje nemamo njihovu potrebnu dostupnost. S. B.

Glasnikov tjedan

„Predsjednik Odbora za narodnosti mađarskog Parlamenta izrazio je pak nadu kako će predstojeći popis stanovništva dati jasnije i realnije podatke nego popis iz 2011. godine te da će se više ljudi izjasniti kako pripadaju nekoj narodnosti.”

Zamjenik premijera Mađarske 23. rujna izjavio je kako je narodnosni bitak (postojanje) vrijednost koju podupire mađarska Vlada. Rekao je to na skupu održanu u glavnoj vijećnici mađarskog parlamenta okupljenim predstavnicima slovačke narodnosti, i to sedam dana prije početka popisa stanovništva 2022. Predsjednik Odbora za narodnosti mađarskog Parlamenta izrazio je pak nadu kako će predstojeći popis stanovništva dati jasnije i realnije podatke nego popis iz 2011. godine te da će se više ljudi izjasniti kako pripadaju nekoj narodnosti. Davanje odgovora na pitanja o narodnosti, materinskom jeziku, vjeri i invaliditetu nije obvezno za razliku od davanja odgovora na ostala pitanja.

Za političko predstavništvo trinaest zakonom priznatih narodnosti u Mađarskoj od posebne je važnosti da što veći broj ljudi da odgovor na pitanja koja se odnose na narodnosti. To je važno zato što se ovisno o broju pripadnika narodnosti u naselju raspisuju i narodnosni izbori, a dobiveni su podatci i temelj Izbornog zakona. Podatci iz popisa stanovništva i odgovori na pitanja koja se odnose na materinski jezik i nacionalnu pripadnost bit će mjerodavni za iniciranje utemeljenja mjesnih narodnosnih samouprava, za ostvarivanje jezičnih prava dane narodnosti i za daljnju moguću izgradnju i razvijanje in-

stitucionalne pozadine narodnosne zajednice. Četiri pitanja odnose se na nacionalnu pripadnost. Upitnici su osim na mađarskom jeziku dostupni i na glavnim svjetskim jezicima te na jezicima narodnosti u Mađarskoj. Sljedeća se pitanja odnose na nacionalnu pripadnost građana:

12.1. Kojoj narodnosti pripadate?

12.2. Osim naprijed naznačene narodnosti pripadate li drugoj narodnosti?

13.1. Koji Vam je materinski jezik?

13.2. Kojim jezikom najčešće govorite u obitelji i u krugu prijatelja?

Govoreći o Vladinim mjerama potpore narodnosnim zajednicama u Mađarskoj, zamjenik premijera podsjetio je da je temeljni zakon izmijenjen tako da su autohtone narodnosti, njih taksativno navedeno trinaest, prepoznate kao državotvorni čimbenik. Dodao je kako je u cijelosti implementirana trorazinska struktura narodnosnih samouprava, a uveden je institut parlamentarnog zastupnika narodnosti ili glasnogovornika narodnosti. Naglasio je kako je upeterostručena proračunska potpora narodnostima, a vlasništvo nad institucijama koje su utemeljene ili su postojale predano je održavateljima narodnosnim samoupravama.

Branka Pavić Blažetin

POPIS STANOVNIŠTVA 2022.

1. listopada – 28. studenoga

www.nepszamlalas2022.hu

Popis stanovništva 2022.

Koliko je Hrvata u Mađarskoj? Koliko je Hrvata u Mađarskoj kojima je hrvatski materinski jezik? O popisu stanovništva koji je u tijeku pitali smo predsjednika HDS-a Ivana Gugana.

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

|| Što biste poručili Hrvatima u Mađarskoj glede popisa stanovništva 2022.?

– Hrvatska zajednica, zajednica naših predaka, stoljećima živi na ovim prostorima. Od predaka baštinimo svoj jezik, svoju kulturu, svoje običaje, i mislim da bi bila velika šteta i sramota da mi to zaboravimo. Jedan od načina da se potvrdimo jest to da se pri popisivanju stanovništva izjasnimo kao Hrvati. U upitniku su četiri pitanja i, ako tek na jedno odgovorimo, na taj način pokazat ćemo što mislimo o hrvatskoj zajednici, povijesti i Hrvatima uopće.

|| Riječ je zaista o četiri pitanja na koje upitani može i ne mora odgovoriti.

Novost je u popisu stanovništva 2022. to da na popisnom upitniku pri davanju odgovora moramo navesti svoje ime i prezime. Kako gledate na to?

– Bio sam na nekoliko foruma koje je organizirao Državni zavod za statistiku i prema mojim saznanjima u svim zemljama članicama Europske unije pri popisu stanovništva daje se odgovor s imenom i prezimenom. Državni zavod za statistiku uvjerio nas je da ti podatci nestaju čim se zatvori laptop i ja sam siguran da je tako. Prema tome, pri obradi podataka neće se znati koja je osoba dala koje odgovore na pitanja iz popisnog upitnika. Znači, ne treba se plašiti da će se doznati da se netko izjasnio kao Hrvat. Ja razumijem možda neke starije koji su zbog iskazivanja nacionalne pripadnosti imali poteškoća u životu, možda i dramatične situacije, i shvaćam da bojazan postoji. Međutim, mislim da mi mlađi takvo što nismo doživjeli i da upisivanje imena i prezime na ne bi smjelo biti problem.

|| Rekli ste da imamo četiri pitanja koja se odnose na hrvatsku narodnost. Koja su od ta četiri pitanja i odgovori na njih najvažniji za Hrvate u Mađarskoj?

– Odgovor na bilo koje od ta četiri pitanja koja se odnose na narodnost i materinski jezik računat će se u konačan broj pripadnika narodnosti – u našem slučaju hrvatske. Dakle, ako se osoba izjasni kao Hrvat/Hrvatica, kaže da govori hrvatski jezik... Najbolje bi bilo da broj odgovora bude što veći na prvo pitanje: „Koji ste narodnosti?“. Znamo da ima ljudi koji žive u mješovitim brakovima i osjećaju se primjerice i kao Hrvat i kao Nijemac i kao Mađar. Oni već kod drugog pitanja mogu izraziti svoj dvojni ili višestruki nacionalni identitet ili se čak izraziti i Mađarom, a i Hrvatom, odgovorom na pitanje „Osim prethodno naznačene narodnosti pripadate li drugoj narodnosti?“. Tu je i mogućnost dvojnog iskazivanja i kod 13. 1.

Po meni je najvažniji dio 12.1. i 13.1., gdje se pita „Koji vam je jezik materinski?“. Tu se mogu dati čak dva odgovora.

Foto: NADA SUDAREVIĆ

|| Hrvate u Mađarskoj karakteriziraju brojne subetničke skupine. Ako se netko izjasni pod „drugo“ ili pod „razno“, da je gradišćanski Hrvat, Bunjevac, Rac, Bošnjak, ubraja li se on u hrvatsku narodnost u konačnom zbroju odgovora?

– Kod prvog pitanja dana je lista naroda, odnosno narodnosti. Svi koji žive u Mađarskoj tri mjeseca dužni su se evidentirati na popisu stanovništva, što sigurno znači da će biti ljudi koji nisu pripadnici neke priznate manjine u Mađarskoj. Sigurno će se Državni zavod sresti s podatkom kako je upitani upisao da je Bunjevac, Šokac, Rac, gradišćanski Hrvat itd. Po zakonu i informacijama kojima raspoložem oni će se uračunati u pripadnike hrvatske narodnosti. Moram reći to da je doista velik pritisak onih koji se ne žele izjasniti kao Bunjevci Hrvati na

ljudu koji su u Državnom zavodu za statistiku, na ravnatelja. Oni žele da se to promijeni, ali zakon je takav da će se oni uračunati među Hrvate.

|| Popis se odvija u dva dijela. Do 16. listopada možemo samostalno elektronički ispuniti, a u drugom dijelu, od 17. listopada do 20. studenoga, dolazi nam popisivač ako se nismo popisali sami.

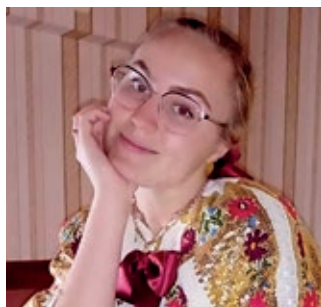
– Imali smo i neka loša iskustva kod popisa 2011. godine. Nije se uvijek upitalo za nacionalnu pripadnost, automatski se upisalo da je netko Mađar i sl. iako su popisivači imali duže pripreme. Događalo se često da ljudi nisu bili upitani o narodnosti, pitanja su bila na kraju upitnika. Sad su ta pitanja na 5. stranici upitnika, u sredini, bez toga da se tamo nešto upiše (odgovor ili samo „ne želim odgovoriti“) sustav ne dozvoljava odgovore na sljedeća pitanja. To je dobra okolnost jer će popisivač vjerojatno pitati o pripadnosti narodnosti. Samostalno popunjavanje dobro je za mlade – oni neće čekati popisivača, nego će to učiniti sami. Pokušali smo malo angažirati naše mlade i uključiti ih da pomognu roditeljima, bakama i djedovima u popunjavanju upitnika.

|| Ako se na temelju dosadašnjih stanja može bilo što projicirati, što bi to bilo? Koje brojke očekuje vrhovno političko tijelo Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava?

– Ja mislim kako je brojke nemoguće predvidjeti. S jedne strane naš je problem to što tradicionalna hrvatska naselja koja su još prije 11 godina bila puno veća, aktivnija, brojnija, imaju velikih problema. Mislim tu baš na tradicionalna velika hrvatska naselja iz kojih su se stanovnici odselili u gradove. U gradovima je teško doći do ljudi, posebno do mlađih. Ne znam raspoloženje ljudi. Ja bih osobno bio zadovoljan da dostignemo otprilike onu brojku od prije jedanaest godina. To je moj osobni stav, to govorim kao Ivan Gugan, a ne kao predsjednik Hrvatske državne samouprave.

JA SAM HRVAT(ICA), MATERINSKI JEZIK MI JE HRVATSKI!

Državni zavod za statistiku (KSH) od 1. listopada do 28. studenoga 2022. provodi popis stanovništva u Mađarskoj. Popis je obavezan i njime se evidentiraju mađarski državljani koji žive u Mađarskoj ili borave u inozemstvu kraće od dvanaest mjeseci te stranci koji borave u Mađarskoj duže od tri mjeseca. Pitali smo pripadnike hrvatske zajednice zašto je za njih važno izjasniti se Hrvat(icom) te da im je hrvatski materinski jezik.

Dóra Regős, učenica 12. a razreda mohačke Gimnazije „Károly Kisfaludy”

Za mene su uključenost u hrvatsku šokačku zajednicu ples, učenje jezika i glazba. Plešem u KUD-u „Zora” u Mohaču već trinaest godina. Jako volim slušati narodnu i modernu glazbu na hrvatskom jeziku. Uvijek sam željela naučiti svirati. Imam šokačke korijene od više predaka i zato učim hrvatski jezik već isto trinaest godina. Počela sam plesati i učiti jezik kad sam bila mala, u prvom razredu osnovne škole. Sad imam osamnaest godina. Najviše volim različite i predivne narodne nošnje, a volim ih i nositi. Meni su najdraži šokački običaji i kultura. Često se trudim pripremati tradicionalna jela. Po mojem mišljenju imaju vrlo poseban ukus. Mislim da je očuvanje kulture i običaja posebno važno i zato se između ostaloga priključujem pohodu bušara u Mohaču. Svaki put idem u plesničnice i također imam nastupe. Bila sam i na otoku Pagu u kampu hrvatskoga jezika. Vrlo sam uživala jer smo bili zajedno i trebali vježbati jezik, uvijek smo razgovarali na hrvatskom. Hrvati u Mađarskoj imaju veliku i bogatu prošlost, ali ako ne negujemo kulturu, ne poštujemo vjeru i običaje i ne kažemo da smo Šokci, Hrvati, nestat ćemo! „Neka vide da nas ima!”

Rene Čipanjan Banja, lektor hrvatskoga jezika na Sveučilištu ELTE

Uključenost u hrvatsku zajednicu za mene je preduvjet za očuvanje hrvatskih vrijednosti. Naime, te se vrijednosti mogu sačuvati samo tako, tj. s jedne strane vlastitim angažmanom, a s druge pak uspješnom suradnjom svih pripadnika zajednice. Suradnju u tom pogledu smatram ključnom, i to prije svega zato što svatko nesumnjivo ima nešto čime može doprinijeti zajednici, njezinu širenju i razvoju. Dakle, čuvajmo ono što imamo, stvarajmo vlastito i učimo jedni od drugih. Smatram da na tome treba počivati svaka složna zajednica, pa tako i hrvatska. Držim kako postojanost svake (manjinske) zajednice ovisi o njezinim članovima. Oni su stupovi njezina postojanja, nositelji njezinih

vrijednosti. Upravo je zato bitno izjasniti se kao Hrvat. Pronaći vlastito mjesto pod suncem nikada nije (bilo) lako, ali uvijek valja crpiti snagu i poticaj iz činjenice da smo, u konačnici, svi kovači svoje sreće. Ne zaboravimo stoga da isključivo o nama ovisi hoćemo li sačuvati svoje. Ako nema zajednice, nema ni njezinih vrijednosti, posebnosti i tradicije, a upravo ju to čini posebnom i prepoznatljivom u moru drugih. Drugim riječima, ako nema Hrvata, nema ni hrvatske zajednice!

Angela Kém, voditeljica Odjela za humane resurse u bolnici u Velikoj Kaniži

Ponosim se svojim hrvatstvom. Istina, u malom hrvatskom selu gdje ja stanujem već samo stariji ljudi govore hrvatski jezik, mladih baš i nema mnogo, odselili su se u gradove. No ja sam ostala jer volim svoje rodno mjesto, osjećam se dobro u njemu, posebice među svojom hrvatskom zajednicom. U mjestu hrvatska samouprava u skladu sa svojim mogućnostima organizira hrvatske programe, tomu se jako veselim i oduvijek sam na tim programima, a inače dolazim i na sve što se organizira u regiji i veselim se hrvatskom društvu. Posebno mi je drago kad dolaze prijatelji iz Hrvatske jer tad moram vježbati hrvatski jezik, koji nažalost sve slabije govorim zbog posla u mađarskom okruženju. Imala sam mogućnosti otići raditi u inozemstvo, ali ja se najbolje osjećam među našom pomurskom hrvatskom zajednicom. Smatram da i mi mladi trebamo čuvati ono što su već stoljećima naši predci čuvali i njegovali. Kad se treba izjasniti o pripadnosti, trebamo biti glasni i u prvim redovima. Za mene nije upitno hoću li se na popisu izjasniti kao pripadnica hrvatske narodnosti! Time se ponosim i to sigurno neću poreći – to je moja (naša) krv.

Članice Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni”

Važno je da se izjasnimo na popisu kao Hrvati, da pokažemo svoju pripadnost hrvatskoj zajednici, neka se vidi da nas ima u

Mađarskoj i da nismo zaboravili svoje korijene. Biti dio hrvatske zajednice znači nam jako puno. Kao Hrvati u zajednici možemo jačati svoj identitet, materinski jezik, očuvati kulturu, običaje... U toj zajednici mi smo ono što jesmo: Hrvatice.

Stipan Đurić, predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte, scenski umjetnik

Uključenost u hrvatsku zajednicu za mene znači misijski rad koji ostvaruju pojedinci hrvatskog podrijetla. Oni svoju sposobnost nerijetko primjenjuju u sklopu poslovanja hrvatskih samouprava u Mađarskoj. U očuvanju naših korijena misijski rad vrši srednja i zrelija generacija. Kad bismo tu ravnotežu ublažili i uključivši mlađi naraštaj, uspostavili bismo još veću sinergiju i tako osigurali nastavak i opstanak započetog, toliko gorućeg pitanja očuvanja hrvatskog identiteta. Nikad nisam smatrao važnijim izjasniti se kao Hrvat nego danas, to je od presudne važnosti! To će biti temelj za uspostavu lokalnih samouprava, naše reprezentivnosti, a time i razvoja naših raznolikih naselja koje je poseban hrvatski narod oduvijek obogaćivao. Važno je i naprosto zato što toliko dugujemo svojim najmilijima koji su nas naučili prve hrvatske riječi. Stoga budimo ponosni što smo Hrvati i na popisu stanovništva 2022. godine.

Marija Lošania Bošnjak, umirovljena ravnateljica Hrvatskog vrtića u Pečuhu

Rođena sam u Udvaru u bošnjačkoj obitelji. Od rane mladosti bila sam svjesna svoje pripadnosti. U osnovnoj školi bila sam aktivna u kulturnom životu rodnoga mi sela. Pjesma i ples bili su u našoj obitelji živa svakidašnjica. Kao hrvatska odgojiteljica smatrala sam očuvanje tradicije, materinskog jezika i kulture jednim od najvažnijih zadataka. U našoj široj obitelji svi se držimo Hrvatima i svi članovi govore hrvatski. Ponosna sam majka, baka i sretna supruga. Aktivna sam članica pjevačkog zbora „August Šenoa“ od njegova utemeljenja, već četrdeset godina. Za mene je pjesma melem za dušu kao i svi oni s kojima sudjelujem. Svoju rimokatoličku vjeru s ponosom čuvam i širim na raznim hrvatskim misama i na hodočašćima. Zato vas molim, drage Hrvatice i Hrvati, da ponosno sudjelujete na ovogodišnjem popisu stanovništva.

Ana Jakopancec, članica Hrvatskog pjevačkog zbora „Petripske ružice“

Više od četiri desetljeća članica sam Pjevačkog zbora „Petripske ružice“ i hrvatske kulturne udruge. Koji god se hrvatski program organizirao, ja ću biti tamo, a i moj muž. Mi se ponosimo svojim hrvatstvom. Nama je to potpuno prirodno, mi smo odrasli u hrvatskoj obitelji, kod nas se govorio kajkavski dijalekt jer su starci znali samo to. Mislim da se jezik koji se nauči u mladosti ne može zaboraviti iako trebam priznati da sve manje i ja govorim hrvatski jezik jer i u selu malo ljudi govori, a na poslu sam okružena Mađarima. U Petribi od osamdesetih godina nema škole, što je jako utjecalo na gubljenje hrvatskoga jezika, ali vjerujem da mnogi ljudi još osjećaju u sebi hrvatski identitet jer mnogi dolaze na naše hrvatske kulturne programe. Mnogoput kažem i mladima koliko je lijepa ta hrvatska kultura, da je ona posebnija od svih drugih i to ne smiju ni oni zaboraviti. Često naglašavam i to da se naši Hrvati uvijek drže skupa, uvijek pomažu jedni drugima, jako su dobri prijatelji. Imamo jako dobre veze s KUD-om „Katruže“ iz Ivanovca (Hrvatska), oni nas doista smatraju svojim i jako su dobri ljudi, pomažu nam da očuvamo svoj identitet. Mislim da je ovdje kraj hrvatske granice vrijedno znati hrvatski jezik, čak i zbog posla – moj muž već nekoliko godina radi u jednoj hrvatskoj firmi u Hrvatskoj. Inače, on je namjerno tražio posao tamo jer je želio biti u svakodnevnom kontaktu s Hrvatima i Hrvatskom. Jako je zadovoljan, dobro se osjeća među njima, a oni su ga prihvatili kao da je rodnom baš od tamo, a ne iz druge države. Smatram da svi mi koji smo Hrvati trebamo to reći i na popisu stanovništva, neka se zna da postojimo, da se ponosimo hrvatskim podrijetlom i da želimo i dalje opstati!

Eva Išpanović, predsjednica Udruge Hrvata grada Budimpešte i Hrvatske izvorne folklorne grupe

Od malih nogu hrvatski jezik, kultura i običaji dio su mog života. Otac mi je bio podrijetlom Bunjevac, mati Hrvatica iz bivše Jugoslavije. Završila sam bunjevačku osnovnu školu u Kačmaru, Hrvatsko-srpsku gimnaziju u Budimpešti. Radila sam u Zadru kao prevoditeljica, a kad sam se vratila, zaposlila sam se u Hrvatskoj državnoj samoupravi i radila u njoj do odlaska u mirovinu. Dijete mi je završilo osnovnu školu i gimnaziju u HOŠIG-u. Mislim da više riječi nije potrebno, moj je život vezan uz hrvatsku zajednicu u svakom pogledu. Mislim da je za onoga tko se smatra Hrvatom važno da se tako i izjasni jer je nacionalni identitet ono što nas po mojem sudu čini osobom koja jesmo. To svakako treba istaknuti i treba se pokazati i u broju hrvatske nacionalnosti na popisu stanovništva u Mađarskoj.

Pripremila: BPB & NM & BB

Blagdan Male Gospe na santovačkoj Vodici

13. hodočašće bačkih Hrvata i trojni susret prijateljskih zajednica

Marijansko svetište na santovačkoj Vodici, u prošlosti hodočasničko mjesto i prošteništa santovačkih i bačkih Hrvata, 1838. posvetio je kalački biskup Petar Klobusitzky. Svetište je prošireno 2008. godine, kad je postavljen velebni Gospin kip visok 10,5 metara. Otada se od svibnja do listopada svakog 13. dana u mjesecu održavaju pobožnosti u čast Gospe Fatimske, a od 2010. godine u povodu blagdana Male Gospe organizira se hodočašće bačkih Hrvata.

U suorganizaciji Hrvatske samouprave Santova i santovačke rimokatoličke župe te uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Saveza Hrvata u Mađarskoj uoči blagdana Male Gospe u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici 3. rujna priređeno je 13. hodočašće bačkih Hrvata i prijateljskih zajednica. Ponovno je održan trojni susret na tromeđi Hrvatske, Srbije i Mađarske.

S ciljem duhovnog zblizavanja, jačanja katoličke vjere, njegovanja materinskog jezika i identiteta, ove godine santovačko svetište pohodilo je oko četriristo hrvatskih vjernika, štovatelja Blažene Djevice Marije koji su u organizaciji mjesnih hrvatskih samouprava i udruga došli iz mađarskog dijela Bačke – Aljmaša, Bačina, Bajе, Gare, Kačmara, Kalače, Santova... Došle su i prijateljske zajednice iz Petrijevac (Hrvatska) te Berega i Monoštora (Srbija). Kako je to već dugi niz godina, došli su i organizirani hodočasnici iz Udvara te okolice Pečuha.

Hodočašće je ove godine uvećao pomoćni biskup đakovačko-osječki mons. Ivan Čurić, koji je predvodio euharistijsko slavlje i održao prigodnu propovijed. Uz domaćeg župnika, ujedno biskupskog vikara za narodnosti Kalačko-kečkemetske nadbiskupije Imrea Polyáka i đakona László Polyáka s njime su suslužili svećenici i đakoni pristigli iz Bajе, Gare i Bašku ta te „naše gore list“ velečasni Szabolcs Tomaskovity iz Kačmara.

Već po tradiciji prije misnog slavlja molila se krunica koju su predvodile santovačke Šokice.

Okupljene vjernike, goste i uzvanike u ime domaćina pozdravili su santovački župnik Imre Polyák i predsjednik Hrvatske samouprave Santova, među njima posebno pomoćnog biskupa đakovačko-osječkog mons. Ivana Čurića, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca, dopredsjednicu Hrvatske državne samouprave Angelu Šokac Marković, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibalina, načelnika prijateljske Općine Petrijevcu Ivu Zelića i santovačkog načelnika Gabora Vargu.

Misno slavlje predvodio je mons. Ivan Čurić, pomoćni biskup đakovačko-osječki

Vjernici ispred oltara i Gospina kipa

Fotografija za uspomenu

„Ti izvanredni događaji, draga braćo i sestre, svugdje po svijetu, osobito povezani s Marijinim ukazanjem, žele nas uvijek upraviti na vjerodostojan i čvrst život u vjeri, na put vjere. Tko nam je zapravo Marija? To je ona koja nam donosi, rađa Isusa u svojem materinskom krilu, a to je i ona koja nas trajno upućuje prema Kristu. Zato u zajedništvu s njom i po njezinu zagovoru mi želimo biti Kristovi, njegovi učenici i njegovi svjedoci, gledajući i proživljavajući toliko izazova i toliko nesigurnosti u kojima živi svijet današnjice“, kazao je uz ostalo mons. Čurić na početku mise, pri čemu se prisjetio i nedavno preminulog subotičkog biskupa mons. Slavka Večerina, koji je lani služio misu na santovačkoj Vodici.

Misno slavlje uljepšano je zajedničkim pjevanjem hodočasnika koje su predvodili članovi santovačkog crkvenog zbora na čelu sa župnim kantorom Zsoltom Sirókom u pratnji na orguljama. Santovačka djeca i mladež slavlje su pak uljepšali odjeveni u izvorne šokačke nošnje. Nakon što je mons. Čurić podijelio blagoslov, hodočasnici su zajedno otpjevali pjesmu „Rajska Djevo, Kraljice Hrvata“, koja je odjekivala otvorenim prostorom. Nakon povratka u selo druženje hodočasnika nastavljeno je u prostorijama Doma kulture zajedničkim ručkom. Dan je nastavljen šokačkim svatovcem koji je okupio santovačku Šokadiju sa svih strana uz veličanstvenu svatovsku povorku kroz središte naselja.

S. B.

Grahijada mohačkih Šokaca

Kuhanje graha u glinenom loncu do savršenstva su doveli mohački Šokci. Ove godine nakon dvije pandemijske godine ponovno je u organizaciji Šokačke čitaonice Mohača 6. kolovoza održano tradicionalno kuhanje graha u Ulici Táncsics, gdje je i zgrada Čitaonice. Bila je to 28. Šokačka grahijada. Da Šokci od graha znaju spremati savršena jela, nadaleko je poznato. A stari

Stipa Bubreg predsjednik udruge „Čitaonica mohačkih Šokaca“

bi, odlazeći nekoć na njivu i u vinograd, u glineni čup stavili graha, malo začina i malo šunke ako bi bilo. Nalili bi vodu, začinili, naložili vatru i otišli raditi. Dok bi došli do kraja reda i natrag, trebalo bi provjeriti vatru, promiješati i otprilike oko podneva ručak bi bio gotov. Tu su tradiciju članovi Čitaonice mohačkih Šokaca obnovili prije tridesetak godina. Tad se kuhalo u desetak čupova, a ove godine u njih domalo tisuću.

Orkestar „Glasovi“

Ulični bal trajao je do zore

Grah na šokački način

Foto: Zoltan Varnai

Kristijan zna koliko paprike treba „metnuti“

Preraslo je mohačko kuhanje graha u priču koja zanima mnoge, i to ne samo šokačke Hrvate. Prva subota kolovoza rezervira se unaprijed jer se zna kako je to vrijeme za grah, druženja, zabavu, vrijeme za prijateljevanje u Mohaču. I zna se kako je tad lijepo vrijeme, kako sja žarko sunce, kako često bude i do 40 stupnjeva dalje od vatre i kako već 30 godina toga dana nije padala kiša. Festival je otvorio predsjednik Čitaonice Stipa Bubreg, koji se sjetio predaka mohačkih Šokaca zemljoradnika i njihova načina života, rada i kuhanja. Zapalile su se vatre čiji su plamenovi oblizivali tisuću čupova. U Šokačkoj četvrti bilo je živo i veselo, svirali su brojni svirci od kojih su gotovo svi potekli iz Čitaonice i koji se i danas okupljaju oko nje i Hrvatske samouprave Mohača.

Dobra rakija, vino, predobar grah... Što više treba stolu oko kojeg sjede prijatelji, obitelj, rodbina, poznanici, putnici namjernici? Više od 300 majstora pokazalo je svoje kulinarsko umijeće. U kavalkadi sudionika Festivala i brojne mladosti slijedio je ulični bal do ranih jutarnjih sati.

Branka Pavić Blažetin

Ljetna škola hrvatskog folklora 2022. – Jadranska zona

U Zadru je od 4. do 13. kolovoza 2022. održana 28. po redu Ljetna škola hrvatskog folklora u organizaciji Hrvatske matice iseljenika.

Ljetna škola hrvatskog folklora 2022. predstavila je ples, nošnje, pjesmu, tambure i tradicijska glazbala hrvatskoga jadranskog područja: plesovi i glazba otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, zatim Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, makarskog primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, dubrovačkog primorja, Konavala, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Dubrovačke plesove kontradance te plesove šibenskoga uzmorja i otoka. Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama i koji pripadaju jadranskom području poučavali su se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata u Boki kotorskoj.

Na ovogodišnjoj školi sudjelovalo je više od šezdeset sudionika članova folklornih ansambala iz Hrvatske i sa svih strana svijeta, a među njima i troje polaznika iz Mađarske: Nikolett Gatti iz Unde (HKD „Veseli Gradišćanci“) te Vanda Klepah i Marko Jerant iz Pečuha (KUD „Baranja“).

Osim programskog stručnog voditelja Andrije Ivančana, umjetničkog voditelja ansambla „Lindo“ iz Dubrovnika, Odjel tambura vodio je Tibor Bun, poznati tamburaški voditelj iz Varaždina, a Odjel tradicijskih glazbala glazbeni pedagog Vjekoslav Martinić, poznati majstor izrade tradicijskih glazbala iz Garešnice. Gost predavač LJSHF-a bio je glazbeni skladatelj maestro Siniša Leopold.

Osim njih tijekom škole predavali su i drugi vrsni stručnjaci folkloristi i etnokoreolozi kao i renomirani istraživači hrvatskoga folklora: Tonči i Marica Tadin, Vidoslav Bagur, Nenad Milin, Damir Kremenić, prof. dr. sc. Goran Oreb, Katarina Horvatović i Kristina Benko Markovica uz suradnju glazbenog korepetitora Antuna Kotteka i asistentata te folklorista Filipa Martinića, Martina Durbeka i Ivana Ivančana. Održavanje škole sufinancirali su Zadarska županija, Grad Zadar i zadarski Hi Hostel.

Na fotografijama i informacijama zahvaljujemo rukovoditeljici Odjela za kulturu Hrvatske matice iseljenika Snježani Jurišić.

Branka Pavić Blažetin

Vanda i Marko

Nikolett

Kamp Udruge baranjskih Hrvata

Za mladež koja ne pohađa hrvatske školske ustanove unazad nekoliko godina Udruga baranjskih Hrvata organizira omladinski kamp u Vlašićima u odmaralištu Hrvata u Mađarskoj. I ove godine okupili su se srednjoškolci i učenici viših razreda osnovnih škola iz Katolja, Mohača, Pečuha, Kozara, Olasa i Vršende kako bi sedam dana proveli na Jadranu. To su većinom mladi čiji su roditelji ili djedovi i bake učlanjeni u Udrugu. Cilj je bio da upoznaju ljepotu i znamenitosti sjeverne Dalmacije, posjetili smo Muzej soli u Pagu te Knežev dvor na glavnom gradskom trgu. Tijekom našeg boravka baš se ispred njega slavio paški ljetni karneval, slušali smo klape, gledali nastup Paške družine i, naravno, svi zajedno zaigrali paško kolo koje se vilo kroz cijelo središte grada. Jedan dan proveli smo u Zadru, u Starom gradu prošli kroz prekrasna kopnena vrata, pogledali Pozdrav Suncu, slušali Morske orgulje, prošetali se korzom do Trga pet bunara, slikali se u okružju starorimskih spomenika ispred katedrale svete Stošije. No bilo je vremena za razonodu i za kupanje te za zabavu u Biogradu u Fun parku, što je najviše oduševilo mlade.

Prošetali smo se i po Vlašićima te pogledali župnu crkvu svetog Jeronima, koja je sagrađena 1401. godine. U crkvi se nalazi nadgrobna ploča s glagoljičnim natpisom. Vidjeli smo i arheološke nalaze oko nje. Mnogi su ljubitelji hrvatske glazbe, pa smo, čim smo doznali da u blizini (u Posedarju) nastupa grupa „Vigor“, pošli na njihov koncert i veselili se do ponoći.

Marijana Balatinac

Trenutak za pjesmu

Mura

**Blagom dolinom titra u suncu.
Vijuga ko zmijurina
kad leži na travi
i zablista bojom zelenih šmaragda.
Hrli!
I njeni kolutovi vrlji
ljube obalu nemirnim poljubicima
nevjerne drage.
Prigrllila je bezbroj otočića
ko majka dojenčad na krilo
i tajanstveno šumi.
Obalu njenu razbacano grmlje kruni
i kiti tepih bojama jeseni.
Jedan uz drugog,
ko neki stražari u redu
jablani drevni plaču
u vjetru i kiši.
Bespokojno
kleuč na koljenima;
Mole!
Da ih ne goni bura
Da rijeka mira bude Mura!**

Stipan Blažetin

Brojni programi Folklornog ansambla „Baranja“

Od početka godine Folklorni ansambl „Baranja“ održao je brojne projekte i programe i na brojnim sudjelovao. Tako su održane plesaonice u pečuškom sjedištu ansambla gdje se održavaju i redovite tjedne probe.

Folklorni ansambl prije domalo dva desetljeća utemeljio je Osnovnu umjetničku školu Baranja (Baranya Alapfokú Művészeti Iskola), čiji je održavatelj od prije nekoliko godina Hrvatska samouprava Semelja. Ravnatelj je škole Balázs Rónai, a škola je nastala kao rezultat aktivnosti Folklornog ansambla „Baranja“ čiji je umjetnički ravnatelj Đuro Jerant. Od utemeljenja do danas škola je promijenila više održavatelja, a od prije dvije godine našla svoj dom u Semelju. Djelovala je na brojnim izostavama, na nekim više i ne djeluje. U školskoj godini koja je iza nas škola je djelovala u svojem sjedištu u pečuškoj Ulici Zója 3/A Mfsz. 1 te u svojim izostavama: u pečuškoj Ulici Sziget 97, u Magyarmecseku, Starinu, Foku, Lukovišću, Csokonyavisonti, Šeljiju, Olasu i Vršendi.

Nastup u Petrovom Selu

Voditelj Folklornog ansambla „Baranja“ Đuro Jerant s harmonikom u ruci

Razigrano

FOTO: PETAR TEMMEL & BPB

Zadatci koje škola ostvaruje na temelju osnivačkog dokumenta i važećeg pedagoškog programa osnovno su umjetničko obrazovanje plesnog smjera, osnovno umjetničko obrazovanje glazbenog smjera, osnovno umjetničko obrazovanje likovnog i lutkarskog smjera.

Folklorni ansambl „Baranja“ ostvario je svoj tradicionalni „Kolo – tábor“. Ove godine bio je jubilarni 30., a održan je od 10. do 16. srpnja u Sikondi. Organizator kampa bio je umjetnički voditelj Folklornog ansambla „Baranja“, a kotizacija za sudjelovanje bila je 29 000 Ft. Programe je pomogao i Fond za nacionalnu kulturu (Nemzeti Kulturális Alap). Folklorni ansambl ostvaruje i dobru koreografsku i inu suradnju s petrovskim HKD-om „Gradišće“ te su imali i nastup u Petrovu Selu u sklopu obilježavanja 70 godina djelovanja HKD-a „Gradišće“. Uz ovo sve, još nisu nabrojani svi redoviti nastupi ansambla.

Branka Pavić Blažetin

Bogatsvo...

Plesačice KUD-a „Baranja“

Izložba iz zbirke Stjepana Pohižeka

U izložbenom prostoru Croatice u Budimpešti 21. rujna otvorena je izložba djela zagorskih slikara iz zbirke Pohižek. Izložen je veći broj djela iz privatne zbirke kolekcionara te velikog ljubitelja i promotora umjetnosti Stjepana Pohižeka iz Sesveta. Stjepan Pohižek već dugu niz godina intenzivno skuplja slike i druži se s likovnim umjetnicima.

Stjepan Pohižek slike je počeo prikupljati tek 2005. godine, a već posjeduje oko 8000 slika te često priređuje izložbe s ciljem promocije hrvatskih umjetnika i umjetnosti. Dosad je priredio više od 100 izložbi u Hrvatskoj i Europi.

Prije nekoliko godina Pohižek je u Trakošćanu izložio čak 160 djela različitih autora i u različitim tehnikama, prezentirao je izložbu uskrasnih pisanica, izložbu „Naše more Jadransko“, izložbu sakralnih slika, izložbu slika akademskog slikara Predraga Golla itd.

Na svečanosti otvorenja u Budimpešti posjetiteljima se obratio ravnatelj Croatice Čaba Horvat, a otvorio ju je veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić. Na riječima podrške zahvalio je samozatajni ljubitelj umjetničkih djela koji ih brižno i pažljivo skuplja i čuva. Izložba je prije Budimpešte bila prikazana u Pečuhu.

Izložbu je u nazočnosti kolekcionara Stjepana Pohižeka i ravnatelja Croatice Čabe Horvatha otvorio veleposlanik Mladen Andrić

Neda Maretić

Hrvatska jedna od omiljenih destinacija mađarskih turista

Hrvatsku je u prvih osam mjeseci 2022. godine posjetilo više od 14 milijuna turista koji su ostvarili gotovo 87 milijuna noćenja. U odnosu na isto razdoblje 2021. godine broj turista veći je za 40 posto, a broj noćenja gostiju za 27 posto. Strani turisti ostvarili su 76 milijuna noćenja, a domaći 10 milijuna noćenja. Ove je informacije s nama podijelila Hrvatska turistička zajednica u Mađarskoj na događaju „Summer Farewell“ u Hard Rock Hotelu.

„U srpnju i kolovozu, što su mjeseci u kojima ostvarujemo najviše noćenja i dolazaka mađarskih turista, situacija se malo promijenila. U srpnju smo imali jako dobre brojke, gotovo iste kao 2019., a u kolovozu lagani pad od otprilike 20 posto. I kad sve to skupa zbrojimo, u 8 mjeseci ove godine Hrvatsku je posjetilo otprilike 7 posto manje turista nego 2019., a oni su ukupno ostvarili 8 posto manje noćenja nego 2019., što je zapravo izvrstan rezultat. Riječ je o 560 000 Mađara koji su išli u Hrvatsku i gotovo 3 000 000 noćenja“, izjavila je ravnateljica HTZ-a Budimpešta Ivana Herceg dodavši da su mađarski turisti tradicionalno među najvažnijim turistima u Hrvatskoj, a njihova su omiljena odredišta bili Vir i Crikvenica te Makarska.

Sudionici konferencije za novinare mogli su se upoznati s rezultatima marketinške kampanje koju je Hrvatska turistička zajednica tijekom godine provela u Mađarskoj, mogli su steći uvid u ovogodišnja studijska putovanja mađarskih novinara u Hrvatsku te se upoznati s budućim aktivnostima predstavništva, među kojima se ističe obilježavanje 25. obljetnice mađarsko-budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice.

Ravnateljica Herceg istaknula je da je suradnja s novinarima jedna od glavnih aktivnosti Hrvatske turističke zajednice.

„Naravno, medije ne možemo zaobići jer su mediji ti koji dijele sve što mi želimo da se podijeli. S pomoću medija uvijek plasiramo određene informacije. Mediji pišu i sami od sebe o Hrvatskoj, jer smo im najbliža ljetna destinacija, međutim trudimo se svake godine organizirati što više studijskih putovanja, i to ne samo na more nego i u kontinentalni dio Hrvatske. Novinari nakon takvih putovanja prenesu svoja iskustva, koja ni jedna reklama ne zamijeniti i ne može biti toliko autentična i iskrena.“ Ove je godine dobitnik nagrade „Zlatno penkalo“ mađarski novinar Zoltán Szántó.

Slijede dva važna jubileja: 25 godina Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti i 30 godina rada Hrvatske turističke zajednice.

„Hrvatska turistička zajednica osnovana je prije 30 godina, a predstavništvo u Mađarskoj osnovano je 5 godina poslije, što znači da ove godine imamo povoda za slavlje. S obzirom na to da je riječ o jednoj respektabilnoj brojci, mi ćemo to proslaviti u 11. mjesecu s našim mađarskim i hrvatskim partnerima i na taj im način zahvaliti za suradnju svih ovih godina. Naravno, kad o tome pričamo, moramo spomenuti gospodina Skenderovića, koji je predstavništvo vodio od samih početaka pa sve do mojeg dolaska. Njega ćemo, naravno, uključiti i u organizaciju i u proslavu“, dodala je ravnateljica.

Neda Maretić

Ognjogasni 125. jubilej u Petrovom Selu

U Petrovom Selu 17. septembra proslavili su 125. jubilej utemeljenja kotrigi Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva, malo solidnije, malo zatvorenije od prethodnih svečevanj. Vitezi sv. Florijana pozvali su na obljetnicu brojne ekipe iz cijele okolice, ali i prijatelje iz partnerske općine Pinkovac, kot i četu iz austrijskoga Kulma. Petrovisko fajbegarsko društvo 2008. ljeta sklopilo je partnerstvo s vatrogasci u Šenkovcu, ki ovput zbog raznih obavezov nisu mogli biti nazoči, ali došla je civilna delegacija iz Dubravica kraj Skradina kot i ognjogasna ekipa iz Staroga Petrovoga Sela.

U Kulturnom domu sve je okupljene pozdravila načelnica sela Agica Jurašić-Škrapić i naglasila kako je gizdava na najstarije civilno društvo Petrovoga Sela i da na Seosku samoupravu vik moru računati. Emil Temmel, predsjednik fajbegarov, posebnim naglaskom obrnuo se je časnim gostom: Károlyu Dénesu, ognjogasnom potpukovniku u zastupništvu Željeznožupanijskoga ravnateljstva obrane suprot katastrofe, Lajosu Bozzaiju, potpredsjedniku Željeznožupanijskoga saveza ognjogascev sv. Florijana i svim predstavnikom fajbegarov Hrvatskih Šic, Narde, Gornjega Četara (iz Pinčene doline), Ivánca, Pinkamindszenta, Vasalje, Kemenestaródfje, Radovca, iz esterajskog Kulma i Pinkovca kot i iz Staroga Petrovoga Sela i Dubravice. „Pred svim, jako bi volio da se sa zahvalnim srcem spominjemo na naše pokojne fajbegarske pajtaše, kim se na veliko moremo zahva-

Prošecija od crkve do Kulturnoga doma

FOTO: PETAR TEMMEL

Farniki Tamás Várhelyi i Vilmoš Harangozo prosili su blagoslov na jubilarne

liti da danas Društvo more svečevati ov lipi jubilej”, rekao je predsjednik ki je dodao da aktivno dvadesetdvimi sudjeluju u društvenom djelovanju i da je mladjih sve manje, ali se ufaju da će se ova tendencija u budućnosti popraviti. U minuli ljeti petrovski fajbegari jednako su alarmirani zbog poplave, zbog srušenih stabalj, zbog popravljenja krovov, zbog gašenja manjih

Nardarski kolegari sa časnim zapovodnikom Janošom Škrapićem

oganj, ali oni imaju zadaću osigurati i seoske priredbe. „Svi smo gizdavi da je Ognjogasni dom napravljen čez pet ljet i daje zgodno mjesto sadašnjim i budućim generacijam ter i modernom vozilu”, rečeno je još. Društvo zahvaljujući Jasni Horvat, Tímeji Horvat i Boži Đenadiji uspješno gaji prijateljske veze sa šen-

Petar Veselović dobio je priznanje za 40-ljetnu službu

kovljanskim vatrogasnim društvom, koje je u prošlosti i u pinezi i sa specijalnim ognjogasnim sredstvi potpomagalo društveno djelovanje. Nažalost, Božo Đenadija je na početku ljeta preminuo, ali njegov spominak vjerno čuva njegov portret u petrovskom Ognjogasnom domu. Jubilarom je čestitao i potpukovnik Károly Dénes i s Lajosom Bozzaijem skupa su dodilili domaćim zaslužnim osobam priznanje za veći jeto djelovanje.

U kapeli sv. Štefana mjesni farniki Tamás Várhelyi i Vilmoš Harangozo prosili su blagoslov na jubilarne, a za večerom u Kulturnom domu druženje je duralo do kasne ure.

Tiho

Hodočašće u Ludbreg

Hodočasnici iz svih podravskih naselja

Tradicionalno veliko hodočašće u svetišće Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu bilo je 4. rujna. U organizaciji Hrvatske samouprave županije Šomođ dva autobusa sa stotinjak putnika bila su u Ludbregu, rekla nam je dopredsjednica samouprave Klara Kovač. Krenuli su u ranim jutarnjim satima, a bilo ih je iz svih podravskih naselja. Sudjelovali su u hodočasničkoj procesiji od župne crkve do kapele i na središnjoj svetoj misi u sklopu proslave Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu na „Svetu nedjelju“. Središnje euharistijsko slavlje vodio je zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško u zajedništvu s domaćinom mons. Radošem i mons. Mrzljakom te ostalim svećenicima i gostima.

Procesija prije svete mise

Poslijepodne slijedilo je klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu u svetištu s nakanom duhovnog ozdravljenja naših obitelji, a potom pobožnost križnoga puta i blagoslov hodočasnika s

Ispred svetišta Predragocjene Krvi Kristove

Presvetim uzduž glavne staze prošteništa. Proslava svetkovine Predragocjene Krvi Kristove uvijek se slavi prve nedjelje u rujnu, a već nekoliko godina na njoj sudjeluju i podravski Hrvati iz Mađarske. Ludbreška Sveta nedjelja jedna je od najvećih vjerskih manifestacija u Hrvatskoj koja se temelji na dugoj tradiciji hodočašća u jedinstveno svetišće u Hrvatskoj, utemeljeno ukazom pape Leona X. još 1513. godine. Naime, njegovom bulom priznata je i potvrđena čudesna pojava Krvi Kristove koja se zbila 1411. godine u kapelici današnjeg dvorca Batthyany te tad započinju i hodočašća u ludbreško svetišće, a relikvija se i danas čuva i može razgledati.

Branka Pavić Blažetin

POZIVNICA

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj
i
Hrvatski kulturni i sportski centar
Josip Gujaš Džuretina

srdačno vas pozivaju
na predstavljanje knjige

Rječničko blago i pučka kultura Martinaca Ernesta Barića

Priredba će se održati
7. listopada 2022.
s početkom u 18 sati
u martinačkom Domu kulture
(Felsőszentmárton, Kossuth u. 4.)

Sudjeluju:
Ernest Barić – autor
Stjepan Blažetin – ravnatelj ZZHM-a
Ženski pjevački zbor „Korjeni“ i podravski tamburaši

Mala stranica

Stigla je jesen

Ove godine jesen je došla u noći između 22. i 23. rujna, a trajat će do 21. prosinca, kad počinje zima.

Jesen počinje kad Sunce u svojem prividnom kretanju tijekom godine presiječe nebeski ekvator i krene na južnu nebesku hemisferu. Tog dana Sunce izlazi točno na istoku, a zalazi točno na zapadu, dan i noć su jednaki i traju po 12 sati. Taj se dan zove jesenska ravnodnevica ili jesenski ekvinocij. Sunce će se nakon 22. rujna početi spuštati ispod linije nebeskog ekvatora, njegova svjetlost bit će postupno sve slabija, a noći sve duže.

Svoju najnižu točku na nebeskoj kupoli Sunce će dosegnuti na prvi dan zime. Jesen će trajati 89 dana, 20 sati i 44 minute, a to je šest minuta više nego prošle godine. Jesen je jedno od najljepših godišnjih doba, nudi nam nove početke, nove planove i uranjanje u drukčiji ritam života. Ujedno je idealna za aktivnosti od kojih će nam živnuti i tijelo i duh. Uživajte u jeseni!

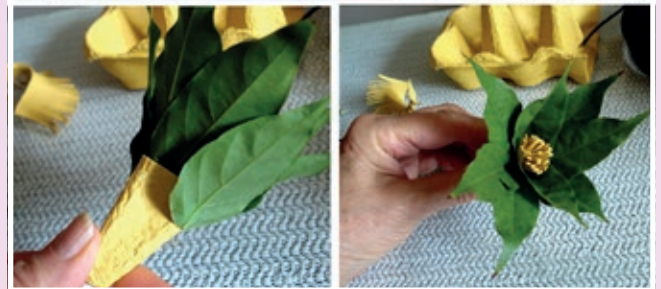
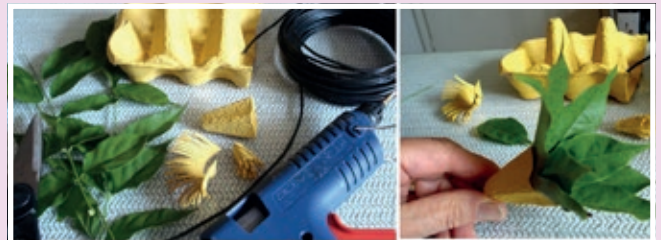

Izradite jesenske ukrase

Jesen je puna prekrasno obojenih listova drveća, pa zašto ih ne bismo iskoristili za ukrase i slaganje aranžmana? Postoje različiti načini za izradu jesenskih aranžmana, a mi ćemo s vama podijeliti jednu vrlo jednostavnu ideju kojom se mogu pozabaviti i djeca.

Potrebni su: šareno jesensko lišće, kutije od jaja, ljepilo, škare, tvrda žica i štapići za ražnjiće.

1. Najprije odite u šetnju parkom ili šumom i naberite šarenog lišća. Može biti i sitno, a može i nešto veće, nije dobro samo ako je jako veliko.

2. Odrežite jedan tuljac od kutije za jaja i pripremljene listove

lijepite najprije iznutra, a onda i izvana. Najbrže je kad se lijepi s vrućim ljepilom, ali ako djeca rade sama, neka upotrijebe obično ljepilo. Trebat će vremena da se osuši, ali rezultat će biti isti.

3. Od ostatka kutije za jaja odrežite komad i izrežite tanke trakice, ne do kraja (vidi se na kolažu), zarolajte i onda zalijepite u sredinu cvijeta, to će biti prašnici. Prašnici se mogu napraviti i od vune, špage ili drugog papira u boji – poigrajte se!

Cvijet je gotov ako ga samo želite dodati u neke aranžmane s ostalim jesenskim plodovima, ali ako ga želite staviti u vaznu, treba ga zalijepiti na čvrstu žicu ili veliki štapić za ražnjiće. Mogu se još dodatno ukrašavati mašnicama, listićima lijepljenim po žici i slično. Želimo vam puno zabave, smijeha i lijepih zajedničkih trenutaka!

Ekokuća tradicija

Promoviranje vinskog turizma i svega što se uz njega veže cilj je projekta „ReVITAlize: Vinski folklor kao povijesni identitet Podravine i Pomurja” Interreg programa V-A prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska, u sklopu kojeg je izgrađena Ekokuća tradicija na Kamanovim vinogradima u Sumartonu. Svečana primopredaja objekta bila je 23. rujna u organizaciji mađarskog partnera – Nefitnog društva „Mura és Vidéke”. Na svečanom otvorenju bili su brojni gosti s jedne i druge strane granice, među njima izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske Nj. Eksc. dr. Mladen Andrić, počasni konzul dr. Atila Kos i parlamentarni zastupnik Péter Cseresznyés.

Projekt je usmjeren na revitalizaciju vinskog folklor i brendiranje prekogranične regije Pomurja i Podravine. Nositelj je projekta Grad Koprivnica, a projektni partneri Muzej grada Koprivnice i Nefitno društvo regije Mura. U ime domaćina okupljene je pozdravila ravnateljica nefitnog društva Krisztina Tanai Stricz, koja je u kratkim crtama sumirala ciljeve projekta te predstavila ostvarenu investiciju, tj. Ekokuću tradicija koja će ubuduće služiti za razne programe u cilju razvoja turizma na području. Načelnik Sumartona József Mihovics zahvalio je projektnim partnerima što su projekt ostvarili u Sumartonu. On će se dobro uklapati u dosadašnji razvoj vinskog turizma Kamanovih vinograda, u kojem su vinske kuće s kvalitetnim vinima, izvrsna mjesta za druženje i razne priredbe, organiziranje kolonija ili vjerskih programa, a uz sve to ekokuća nudit će odgovarajući prostor. Parlamentarni je zastupnik također naglasio značaj nove investicije kao sastavnog

Svečano rezanje vrpce nove Ekokuće tradicija

Pozdravne riječi ravnateljice Nefitnog društva „Mura és Vidéke”

Predstavnici Grada Koprivnice i njegova muzeja

dijela raznih projekata Nacionalnog programa Mura, usmjeren na razvoj biciklističkog i vodenog turizma na temelju prirodnih i inih resursa područja uz Muru. Veleposlanik Andrić čestitao je na ostvarenom projektu, koji je uspio zbog izvrsnih ljudi s jedne i druge strane granice te ih zamolio da nastave s prekograničnom suradnjom na obostranu korist. Ujedno je naglasio da će prema očekivanjima u jesen Europska unija objaviti novi poziv za projekte. Nova zgrada funkcionirat će kao ekološka točka vinogradarske regije i kušaonica vina s aktivnim turističkim funkcijama, u prostorijama je uređena izložba o lokalnoj baštini, o starim zanatima, vinogradarstvu i vinarstvu te je uređena pro-

storija za sajmove te izložbe vina i drugih domaćih proizvoda, konferencije, edukacije i skupove. Svečano otvorenje Ekokuće tradicija popratio je bogat kulturni i glazbeni program, kušanje raznih domaćih proizvoda i vina Kamanovih vinograda. Na programu su nastupili: harmonikaši Zoltán Haszon i Péter Moger, pjevački zbor KUD-a „Sumarton” i serdahelski mladi tamburaši „Pomurske žice”.

Beta

Gradišćanski hodočasnici dospili u Celje

Zadnji vikend augustuša u Celju je organizirano 90. skupno shodišće Gradišćancev. Od nas, po navadi, tri grupe s već od sto hodočasnika ganule su se u štajersko hodočasno mjesto Celje (Mariazell) na najveće shodišće Hrvatov i Hrvatic s ovoga kraja. Najprlje, već u utorak 23. augustuša, na put su se otpravili piše Bizonjci, a pred njimi je

Najbrojnija kiseška grupa

Koljnofska i bizonjska hodočasna grupa pred oltarom celjanske bazilike

Bizonjci pred štatuu Celjanske Marije

stalo oko 200 km do cilja. Drugi dan, u srijedu, ganula se je iz Kisege spojena grupa kiseških, nardarskih, petrovskih, undanskih, četarskih, čepreških, židanskih, prisičkih, sambotelskih hodočasnika, u dodatku jur ljeta dugo dođu i Dušnočani, a iz Koljnofa pod organizacijom Hodočasnoga društva sv. Krištofa koracali su hrabri vjernici. Do subote, kad je i svetačna maša i zmožna procesija sa svićami s milosnim kipom Celjanske Marije, u slavno marijansko svetišće zašlo je 17 grupa pišice i biciklom s područja Austrije i Ugarske, a čez tri dane na shodišću se je pomolilo 3500 – 4000 vjernikov iz četirih država. U nedilju otpodne štatuu Putujuće Majke Božje Celjanske prikдали su vjernici Pandrofa predstavnikom fare Kalištrof, kade će do dođućega augustuša boraviti. Skupno Hrvatsko shodišće u Celje pokrenuto je 1923. ljeta na inicijativu farnika Martina Meršića st., tako kljetu će se svečevati stoljetni jubilej zmožnoga okupljanja gradišćanskohrvatskih vjernikov u Marijinom Celju.

Tiho

U Hrvatskom Židanu prikđali diče jaslice

U Hrvatskom Židanu u subotu 20. augustuša svečevali su Dan sela i seoski piknik. Uz šport, zabavu i gastronomsko spravišće vrhunac dana ipak je bio prikđavanje nove diče jaslice. Na svečevanje je dospio i parlamentarni zastupnik Péter Ágh, gdo je pravoda podupirao novu investiciju sela. Zgrada od 250 kvadratnih metarova na dvoru osnovne škole i u samom susjedstvu Općinskoga stana i Kulturnoga doma sagradjena je od 170 milijun Ft iz fonda Europske unije. Zato je Seoska samouprava nutradala naticanje jur 2019. ljeta. Diče jaslice djelaju od 1. septembra s 12 dice do tri ljeti starosti i s trimi djelatnicama. Samojoj zgradi pripada i veliki park s najmodernijimi igračkama za najmanju ducu.

Tiho

FOTO: MIRJANA ŠTEINER

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera poziva Vas i Vašu obitelj

na predavanje

NEOBIČNA „SLIKOVNICA“ (1712) HRVATSKOG PAVLINA LADISLAUSA SIMANDIJA (1655. – 1715.)

Tijekom predavanja dobit ćemo odgovore na sljedeća pitanja:

Je li moguće konstruirati slike na osnovu slova, riječi, teksta?

Kakve poruke posreduje tekst-slika ili slika-tekst?

Tko je bio tajanstveni Ladislaus Simandi (1655. – 1715.)?

Zašto se za pavlina koji je Hrvat tvrdi da je Mađar?

Predavač:

sveučilišni profesor dr. Stjepan Lukač

Program će se održati

10. listopada 2022. godine, u ponedjeljak, od 17 do 19 sati

Mjesto:

**priredbena dvorana Szindbád
Stari Budim, Trg Fő 2.**

Molimo Vas, potvrdite svoj dolazak što prije telefonom ili e-poštom.
E-adresa: obudaihrvatok@gmail.com Tel.: 06 20 / 362 90 80

BARČA – Hrvatska samouprava Barča i KUD „Podravina“ pozivaju na kuglanje i nakon toga na priredbu „Susret ljubitelja folklor“ 8. listopada 2022. u Barču. Kuglanje počinje u 13:00 u gostionici „Gurító“ (Nagyhid utca 2). Nakon dolaska slijedi registracija i formiranje tročlanih muških i ženskih ekipa iz svakog podravskog naselja. Kulturni program počinje u 18:00 u auli gimnazije „Széchényi Ferenc“ (Barcs, Tavasz u. 3), a nakon toga slijedi druženje. Program se ostvaruje uz potporu Hrvatske samouprave grada Barča, Hrvatske samouprave županije Šomođ, Zajednice podravskih Hrvata i mađarske Vlade.

Hodočašće u Međugorje

U organizaciji Hrvatske samouprave Križevaca krajem rujna podravski Hrvati iz Križevaca i ostalih naselja hodočastili su u Međugorje. Predsjednica Hrvatske samouprave Križevaca Ruža Hum okupila je lijep broj vjernika koji su bili na putu u molitvi.

BUDIMPEŠTA – Uz sudjelovanje gotovo 100 renomiranih knjižara iz 25 zemalja, 400 domaćih i stranih pisaca, znanstvenika i umjetnika, predstavljanja knjiga, edukativne prezentacije i mnogo drugoga od 29. rujna do 2. listopada odvijao se 27. Budimpeštanski međunarodni festival knjige. U sklopu festivala 30. rujna održan je i *European First Novel Festival*, na kojem je Hrvatsku predstavljala Kristina Gavran. Njezin prvi roman, „Gitara od palisandra“, priznat je Europskom nagradom za književnost, a osvojio je i prestižnu nagradu „Mirko Kovač“.

PEČUH – U franjevačkoj crkvi u Pečuhu uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha 25. rujna održana je rujanska sveta misa na hrvatskom jeziku. U sklopu svete mise koju je služio velečasni Ladislav Bačmai blagoslovljene su školske torbe učenika Hrvatske škole Miroslava Krležu koji pohađaju Vjeronauk. U povodu početka školske godine oni su blagoslovljeni te je zahvaljeno na plodovima zemlje. Plodovi zemlje bili su raskošno izloženi. Misu je pjevao Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe uz orguljašku pratnju László Cseha. Svete mise na hrvatskom jeziku u Pečuhu održavaju se jedanput mjesečno uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha. O njihovu održavanju brine se hrvatsko povjerenstvo Pečuške biskupije, na čijem je čelu mohački dekan župnik Ladislav Bačmai.

Na spomenutoj misi velečasni Bačmai u svojoj je homiliji govorio i o predstojećem popisu stanovništva. Kako donosi portal Pečuške biskupije pecsiegyhazmegye.hu (na mađarskom jeziku), Bačmai je između ostaloga rekao: „Vjera i jezik su kao dva ptičja krila, idemo naprijed samo ako se i jednim i drugim koristimo, ako čuvamo i njegujemo, a najvažnije je prenositi ih dalje. Ako priznam svoj materinski jezik, svoj narod, svoju narodnost, time ne poričem kako pripadam Mađarskoj, ovo je moja zemlja jer sam se tu rodio.“

Sjednica Skupštine HDS-a

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan sazvao je redovnu sjednicu Skupštine koja će biti održana 8. listopada 2022. godine u 11 sati u Hrvatskom klubu Augusta Šenoe (7624 Pécs, Esze Tamás utca 3).

Za sjednicu je predložio sljedeći dnevni red: 1.) Izvješće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik; 2.) Prihvaćanje potpore Ureda predsjednika Vlade za naknadu plaće; 3.) Prihvaćanje potpore Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH za projekt „Povijest i kultura Hrvata u Mađarskoj – Monografija“; 4.) Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu; 5.) Prihvaćanje Plana rada odgojno-obrazovnih institucija u održavanju Hrvatske državne samouprave za školsku godinu 2022./2023.; 6.) Delegiranje člana u Državni narodnosni savjet (ONT); 7.) Pripreme programa Državnog hrvatskog dana; 8.) Popis stanovništva 2022.; 9.) Razno. Referent za prvih osam točaka predloženog dnevnog reda predsjednik je HDS-a Ivan Gugan.

OLAS – Kako neslužbeno doznaje Hrvatski glasnik, u baranjskom Olasu u organizaciji Hrvatske samouprave Olasa 1. listopada priređeni su IX. Dani vina i vinogradara. Prije same priredbe u mjesnoj crkvi održana je svečana sveta misa koju je predvodio župnik Danijel Tigandžin iz Duboševice. U sklopu programa Dana vina i vinogradara nastupili su Ženski pjevački zbor „Karašica“ iz Katolja, Ženski pjevački zbor „Biser“ iz Kozara, KUD „Mohač“ te Kulturni centar „Igrišće“ iz Županje. Osim domaćina predstavila se Udruga vinogradara i vinara „Martinovo brdo“ iz Etno sela Gajić.